

ФІНАНСИ ТА ІНВЕСТИЦІЇ

DOI : 10.33274/2079-4819-2021-74-1-91-99

JEL : H72

УДК 336.143.2:352.07

Коверза В. С.,
канд. екон. наук,
доцент

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: koverza@donnuet.edu.ua

Неізвестна О. В.,
канд. екон. наук,
доцент

e-mail: nieizviestna@donnuet.edu.ua

Іванова Н. С.,
д-р екон. наук,
доцент

e-mail: ivanova@donnuet.edu.ua

Шендригоренко М. Т.,
канд. екон. наук,
доцент

e-mail: shendrigorenko@donnuet.edu.ua

Павлушенко О. В.,
заступник начальника
управління економіки

Виконком Криворізької міської ради,
м. Кривий Ріг, Україна
e-mail: oksana.pavlushenko@gmail.com

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ М. КРИВИЙ РІГ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

UDC 336.143.2:352.07

Koverza V. S.,
PhD in Economic sciences,
Associate Professor

Mykhailo Tuhan-Baranovskyi Donetsk National University
of Economics and Trade, Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: koverza@donnuet.edu.ua

Niezviestna O. V.,
PhD in Economic sciences,
Associate Professor

e-mail: nieizviestna@donnuet.edu.ua

Ivanova N. S.,
Grand PhD in Economic
sciences, Associate Professor

e-mail: ivanova@donnuet.edu.ua

Shendryhorenko M. T.,
PhD in Economic sciences,
Associate Professor

e-mail: shendrigorenko@donnuet.edu.ua

Pavlushenko O. V.,
Deputy Head
of the Economy Department

The Executive Committee of Kryvyi Rih City Council,
Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: oksana.pavlushenko@gmail.com

EVALUATION OF EFFICIENCY OF FINANCIAL RESOURCES OF THE TERRITORIAL COMMUNITY IN THE KRYVYI RIH CITY MANAGEMENT UNDER CONDITIONS OF DECENTRALIZATION

Мета. Метою дослідження є оцінювання ефективності управління фінансовими ресурсами територіальної громади м. Кривий Ріг в умовах децентралізації й визначення аль-

© В. С. Коверза, О. В. Неізвестна, Н. С. Іванова,
М. Т. Шендригоренко, О. В. Павлушенко, 2021

тернативних джерел фінансування розвитку міста за результатами оцінки ефективності формування та використання його бюджету та коефіцієнта податкової спроможності.

Методи. При підготовці статті застосовувалися загальні й спеціальні методи наукового дослідження економічних процесів, зокрема системного підходу, порівняння, угруповання, деталізації, узагальнення, методи статистичного аналізу та ін.

Результати. Досліджено можливості формування ефективного бюджету територіальної громади на прикладі м. Кривий Ріг. Визначено, що безпосередньо доходам відводиться центральне місце у забезпеченні фінансової самостійності територіальної громади, а місцеві податки та збори слугують основним джерелом наповнення місцевого бюджету. Здійснено аналіз стану виконання доходів бюджету м. Кривий Ріг за 2018–2020 рр. Зауважено, що, незважаючи на численні кризові явища, у т. ч. і пандемію COVID-19, місто на 87,7 % забезпечило виконання бюджету за 2020 р. На заваді виконанню бюджету стало зниження рівня повноти зайнятості працівників на підприємствах, установах, організаціях міста (наприклад, часткового або повного призупинення діяльності через заходи повного локдауну; дистанційної роботи тощо), впровадження низки змін до податкового законодавства щодо підтримки платників податків у зв'язку зі здійсненням заходів, спрямованих на запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби. Наголошено, що стверджувати про ефективність формування доходної частини бюджету міста неможливо без аналізу напрямків видатків, особливо в частині порівняння видатків соціального спрямування і видатків, що спрямовуються на забезпечення стратегічних програм економічного розвитку. Аналіз стану виконання видатків бюджету м. Кривий Ріг за 2018–2020 рр. дозволив авторам зробити висновок про високий рівень соціального спрямування видаткової політики, що характеризується постійним збільшенням потреби у фінансових ресурсах для реалізації соціальних видатків, у тому числі соціальнозахисних, і вимагає постійного зростання доходів місцевих бюджетів. Проте в умовах загальноекономічної нестабільності та тривалого перебігу пандемії COVID-19 місту складно компенсувати втрати і забезпечити ефективний розвиток. Авторами запропоновано комплекс стратегічно важливих заходів, який допоможе збільшити обсяги надходжень до бюджету міста. Серед цих заходів: посилення співпраці з потенційними стейкхолдерами, у т. ч. і в частині створення нових робочих місць; розвиток економічних платформ сприяння зближенню інтересів учасників системи ресурсного забезпечення, що сформовані за моделлю взаємодії влади і бізнесу та формування економічного базису розвитку громади і спільної соціальної відповідальності влади і бізнесу за майбутнє громади; створення сприятливого бізнес- та інвестиційного середовища розвитку бізнесу і податкової культури.

Ключові слова: місцевий бюджет, доходи бюджету, власні доходи місцевих бюджетів, офіційні трансферти, податкові надходження, неподаткові надходження.

Постановка проблеми. Фінансово-економічний потенціал будь-якої територіальної громади формується суб'єктами економічної діяльності, що діють на її території, та населенням, що там проживає. Ними утворюються фінансові ресурси громади, які залежать від ефективного функціонування визначених суб'єктів та рівня доходів населення. Ці фінансові ресурси займають одне з ключових місць і формують фінансову базу місцевих рад для економічного і соціального розвитку громади. Таким собі фінансовим планом

розвитку певної території, в якому відображаються найважливіші завдання місцевої влади та очікувані результати діяльності, виступає місцевий бюджет.

О. Ніколаєва, А. Маглаперідзе саме так і зазначають: «Місцевий бюджет як невід'ємний елемент бюджетної системи країни окреслює економічні відносини між територіальною громадою, суб'єктами господарювання та фізичними особами, спрямовані на формування фонду грошових коштів та фінансування місцевих і громад-

ських потреб, підвищення соціально-економічного розвитку територій та поліпшення добробуту територіальної громади» [1].

Проте реальні фінансові можливості територіальних громад значно обмежуються, що, у свою чергу, є гальмівним фактором розвитку територій та процесів децентралізації у країні. Діюча система акумулювання доходів місцевих бюджетів характеризується низьким рівнем частки власних доходів, що відображається нарощуванням обсягів міжбюджетних трансфертів. У зв'язку з цим виникає необхідність у поглибленому дослідженні проблем забезпечення фінансової автономії територіальних громад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням теоретичних і практичних аспектів формування бюджетів територіальних громад займалися такі вчені-економісти, як О. Ніколаєва і А. Маглаперідзе [1], Ю. О. Раделицький [3], О. М. Піхоцька, Л. Є. Фурдичко, Н. Г. Синютка та ін. [6]. Високо оцінюючи внесок зазначених авторів у дослідження проблем формування доходів бюджетів громад, зауважимо, що поруч із існуючими напрацюваннями є ціла низка аспектів, які вимагають додаткового

висвітлення, зокрема питання пошуку нових джерел наповнення бюджету.

Мета статті — оцінювання ефективності управління фінансовими ресурсами територіальної громади м. Кривий Ріг в умовах децентралізації й визначення альтернативних джерел фінансування розвитку міста за результатами оцінки ефективності формування і використання його бюджету та коефіцієнта податкової спроможності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Слід відзначити, що зростає значення бюджетів територіальних громад у проведенні регіональної економічної політики та вирішенні соціальних питань. Місцеві податки та збори слугують основним джерелом наповнення місцевих бюджетів. Вони є інструментом органів місцевого самоврядування в частині стимулювання розвитку підприємництва на адміністративній території громади, покращення й оновлення об'єктів інфраструктури, а також залучення на територію громади інвестиційних ресурсів. Фінансова самостійність місцевих бюджетів у рамках їх прав та повноважень передбачена відповідними правовими нормами Бюджетного кодексу України (рис. 1).

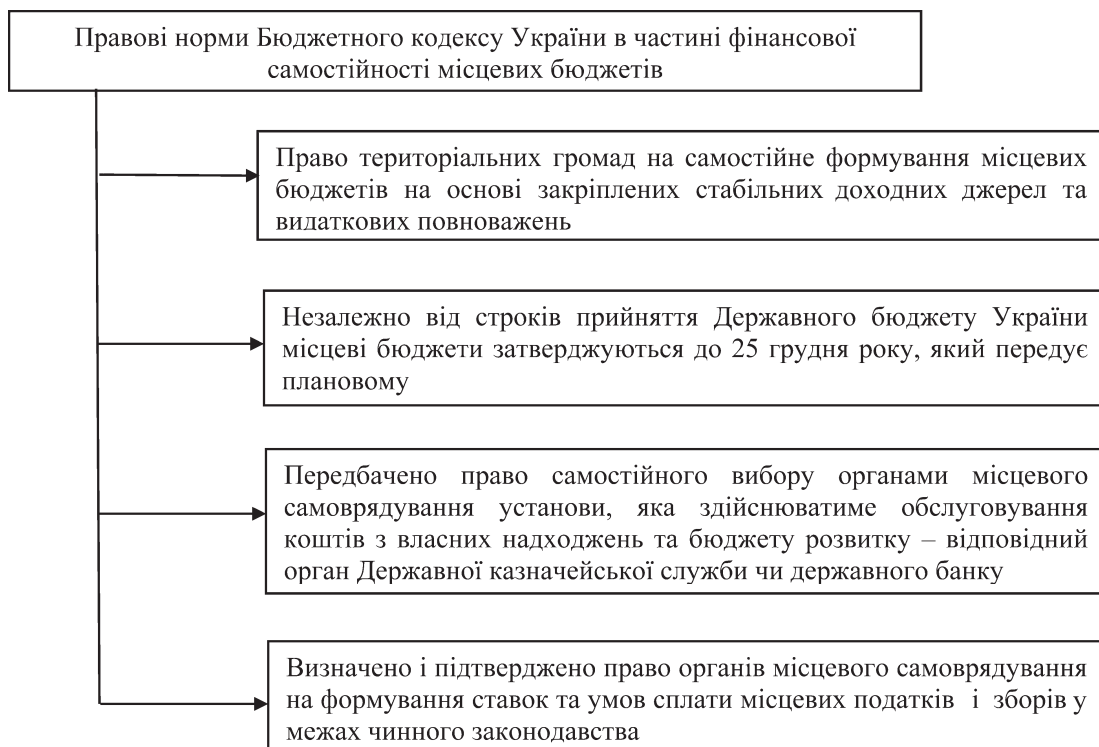

Рис. 1. Правові норми Бюджетного кодексу України в частині фінансової самостійності місцевих бюджетів (складено авторами на основі [2])

Центральне місце у формуванні фінансових ресурсів громади відводиться доходам як системі «життєзабезпечення» територіальної громади. Схема формування доходів місцевих бюджетів в Україні наведена на рис. 2. Як зазначено у п. 2.3 ст. 9 Бюджетного кодексу України: «Власні надходження місцевих бюджетів це законодавчо закріплені обов'язкові

платежі (податки і збори) та частки контингенту їх надходжень, які мобілізуються на відповідній території, зокрема: податкові надходження; неподаткові надходження; доходи від операцій з капіталом; доходи від власності та підприємницької діяльності; власні надходження бюджетних установ; трансфери, інші неподаткові надходження» [2].

Рис. 2. Схема формування доходів місцевих бюджетів в Україні [5]

Розглянемо, як формувалася доходна частина бюджету м. Кривий Ріг у 2018–2020 рр. (табл. 1). Як свідчать дані табл. 1, фінансову основу в частині виконання доходів бюджету м. Кривий Ріг становлять податкові над-

ходження, що за своєю природою пов'язані з територією відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Протягом 2018–2020 рр. їх питома вага у структурі доходів місцевих бюджетів постійно зростала і за 2020 р. досягла

Таблиця 1

Аналіз стану виконання доходів бюджету м. Кривий Ріг за 2018–2020 рр.
(складено авторами на основі [4])

Показник	За 2018 р.		За 2019 р.		Відхилення		За 2020 р.		Відхилення	
	сума, тис. грн..	пит. вага, %	сума, тис. грн..	пит. вага, %	абсолютне	у пит. вазі	сума, тис. грн..	пит. вага, %	абсолютне	у пит. вазі
Податкові надходження	3757032,1	51,74	5120138,6	65,11	1363106,5	13,37	5111817,9	77,57	-8320,7	12,46
Неподаткові надходження	278093,8	3,83	326355,2	4,15	48261,4	0,32	200254,1	3,04	-126101,1	-1,11
Інші	52079,1	0,72	20998,8	0,27	-31080,3	-0,45	37769,1	0,57	16770,3	0,30
Разом доходів без урахування трансфертів	4087205,0	56,59	5467492,6	69,53	1380287,6	13,24	5349868,1	81,18	-117624,5	11,65
Офіційні трансфери	3174012,7	43,71	2395611,1	30,47	-778401,6	-13,24	1240576,7	18,82	-1155034,4	-11,65
Разом	7261217,7	100,00	7863103,7	100,00	601886,0	-	6590444,8	100,00	-1272658,9	-

показника майже у 78 %. Проте в абсолютному виразі за 2020 р. відбулося фактичне зниження обсягів податкових надходжень на 8320,7 тис. грн. За даними табл. 2 ми можемо простежити, за якими саме статтями податкових надходжень відбулося недовиконання. Це податок та збір на доходи фізичних осіб (виконано лише на 81,6 %), податок на майно (виконано лише на 80,28 %), єдиний податок (виконано лише на 86,66 %), туристичний збір (виконано лише на 42,19 %), екологічний податок (виконано на 98,15 %). Як негативне також слід відмітити послаблення ролі неподаткових надходжень до місцевих бюджетів у 2020 році порівняно із 2019 р. Їх зменшення склало 126101,1 тис. грн порівняно з 2019 р. Головна причина такого стану — впровадження з 12.03.2020 р. карантинних заходів на території України через пандемію, викликану COVID-19. Вже у квітні індекс ділової активності знизився нижче 30 пунктів. За даними Державної служби за-

йнятості, від початку карантину 12 березня до кінця квітня статус безробітного отримали 156 тис. осіб, що вдвічі більше, ніж за той самий період минулого року. На початок травня статус безробітного мали майже півмільйона українців і майже 400 тисяч отримували державну допомогу. Крім того, прийняті зміни до податкового законодавства України, місцеві нормативні акти щодо підтримки платників податків у зв'язку зі здійсненням заходів, спрямованих на запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби (COVID-19), призвели до попередньо неврахованих при плануванні бюджету втрат місцевих бюджетів від надходжень місцевих податків, таких як плата за землю та податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (див. табл. 2). Запровадження подібних заходів повинно супроводжуватися компенсацією з державного бюджету втрат доходів місцевих бюджетів внаслідок наданих державою податкових пільг

Таблиця 2

**Розгорнутий аналіз стану виконання доходів бюджету м. Кривий Ріг за 2020 р.
(складено авторами на основі [4])**

Назва	Заплановано на рік, тис. грн.	Виконано, тис. грн.	Процент виконання
Податкові надходження, у т. ч.	6 079 106,2	5 111 817,9	84,09
Податок та збір на доходи фізичних осіб	3 977 000,0	3 245 176,9	81,60
Податок на прибуток підприємств	4 500,0	34 752,6	772,28
Рентна плата за користування надрами для видобування інших корисних копалин загальнодержавного значення	68 551,0	92 535,1	134,99
Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції). Паливо.	17 000,0	22 130,5	130,18
Акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції)	73 000,0	77 367,3	105,98
Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів	102 428,0	127 908,8	124,88
Податок на майно	1 342 358,2	1 077 623,8	80,28
Єдиний податок	432 400,0	374 701,1	86,66
Екологічний податок	59 900,0	58 791,2	98,15
Туристичний збір	1 969,0	830,7	42,19
Неподаткові надходження, у т. ч.	197 485,0	200 254,1	101,40
Частина чистого прибутку (доходу) державних або комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до відповідного бюджету, та дивіденди (доход), нараховані на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна або комунальна власність	240,0	2 213,1	922,13
Інші надходження	1 761,0	981,8	55,75
Плата за надання адміністративних послуг	20 955,0	17 735,9	84,64
Надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим державним майном	19 000,0	16 770,1	88,26
Державне мито	3 900,0	3 040,0	77,95

Назва	Заплановано на рік, тис. грн.	Виконано, тис. грн.	Процент виконання
Інші надходження	4 176,1	12 009,2	287,57
Надходження коштів пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту	5 384,0	5 662,8	105,18
Доходи від операцій з кредитування та надання гарантій	0,0	0,6	0,00
Власні надходження бюджетних установ	142 068,8	141 841,2	99,84
Доходи від операцій з капіталом, у т. ч.	14 284,6	16 986,2	118,91
Надходження від продажу основного капіталу	7 800,0	10 592,8	135,81
Кошти від продажу землі	6 484,6	6 393,4	98,59
Офіційні трансферти, у т. ч.	1 243 381,9	1 240 576,7	99,77
Субвенції	1 058 658,2	1 058 596,6	99,99
Субвенції з місцевих бюджетів іншим місцевим бюджетам	184 685,1	181 941,4	98,51
Дотації з місцевих бюджетів іншим місцевим бюджетам	38,7	38,7	100,00
Цільові фонди, утворені ВР АР Крим, органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади	21 939,6	20 809,9	94,85
Місцеві запозичення до бюджету розвитку	8 685,6	0,0	0,00
Разом доходів	7564 882,9	6590444,8	87,12

відповідно до статті 103 Бюджетного кодексу України. Як позитивне слід відзначити зменшення залежності бюджету м. Кривий Ріг від офіційних трансфертів. Так, їх питома вага у структурі доходів міста впала з 43,71 % у 2018 році до 18,82 % у 2020 році, що свідчить про потужну роботу органів місцевого самоврядування з розвитку джерел саме власних доходів. Крім того, на зменшення обсягів трансфертів значно вплинула освітня та медична реформи, якими передбачено зміну підпорядкування закладів освіти і охорони здоров'я та удосконалення їх мережі.

Перед органами місцевого самоврядування стоїть складне завдання — забезпечити ефективне використання економічного по-

тенціалу своєї території, що є обов'язковою умовою існування адміністративно-територіальної одиниці. Одним із показників, який характеризує якість роботи органів місцевого самоврядування, є коефіцієнт податкової спроможності, який показує рівень достатності податкових доходів місцевих бюджетів для забезпечення видаткових повноважень і розраховується шляхом відношення видатків місцевих бюджетів до податкових доходів. Чим меншим є значення цього показника, тим краще. Розрахунок коефіцієнта податкової спроможності м. Кривий Ріг наведено у табл. 3.

Як свідчать дані табл. 3, за аналізованний період значення коефіцієнта податкової спроможності поступово зменшується з

Таблиця 3

Розрахунок коефіцієнта податкової спроможності м. Кривий Ріг за 2018–2020 рр.

(складено авторами на основі [4])

Назва	Значення коефіцієнта податкової спроможності		
	за 2018 р.	за 2019 р.	за 2020 р.
Видатки місцевого бюджету, тис. грн	7 261 217,7	8 060 855,6	7 843 474,9
Податкові надходження, тис. грн	3 757 032,1	5 120 138,6	5 111 817,9
Коефіцієнт податкової спроможності	1,93	1,57	1,53

1,93 у 2018 р. до 1,53 у 2020 р., що є позитивним моментом і свідчить про збільшення можливостей у м. Кривий Ріг здійснювати власні витрати за рахунок власних податкових надходжень. Крім того, зменшення значення коефіцієнта податкової спроможності свідчить і про зростання автономії місцево-

го органу влади від заходів фінансового вирівнювання.

Однак засвідчувати ефективність формування доходної частини бюджету міста неможливо без аналізу напрямків видатків, особливо в частині порівняння видатків соціального спрямування і видатків, що спря-

мовуються на забезпечення стратегічних програм економічного розвитку. Розглянемо, як формувалася витратна частина бюджету м. Кривий Ріг у 2018–2020 рр. (табл. 4).

Дані табл. 4 наочно демонструють, що на програми розвитку міста були спрямовані не-

значні обсяги коштів порівняно із розмірами соціальних видатків. Погоджуємося із думкою Ю. О. Раделицького, що «переважання видатків соціального спрямування над видатками, що спрямовуються на забезпечення стратегічних програм економічного розвитку, має нега-

Таблиця 4

**Аналіз стану виконання видатків бюджету м. Кривий Ріг за 2018–2020 рр.
(складено авторами на основі [4])**

Показник	За 2018 р.		За 2019 р.		Відхилення		За 2020 р.		Відхилення	
	сума, тис. грн	пит. вага, %	сума, тис. грн	пит. вага, %	абсолютне	у питомій вазі	сума, тис. грн	пит. вага, %	абсолютне	у питомій вазі
Освіта	2240077,6	30,50	2634723,1	33,90	394645,5	3,40	2653781,8	39,03	19058,7	5,13
Охорона здоров'я	941747,2	12,81	929681,0	11,96	-12066,2	-0,85	594488,3	8,74	-335192,7	-3,22
Соціальний захист та соціальне забезпечення	434212,2	5,91	358349,2	4,61	-75863,0	-1,30	400181,5	5,89	41832,3	1,28
Житлово-комунальне господарство, усього,	332336,9	4,52	578474,1	7,45	246137,2	2,93	368295,4	5,42	-210178,7	-2,03
Будівництво та регіональний розвиток	202423,7	2,76	264141,6	3,40	61717,9	0,64	615619,6	9,05	351478,0	5,65
Інше	3195280,6	43,50	3006393,2	38,68	-188886,8	-4,82	2167752,0	31,88	-838641,2	-6,8
Разом	7346078,2	100,00	7771762,2	100,00	425684,0	-	6800118,6	100,00	-971643,6	-

тивний ефект на розвиток міста. «Проїдання» бюджетних коштів не сприяє соціально-економічному зростанню і формуванню додаткових джерел наповнення місцевих бюджетів. Видаткова політика соціального спрямування характеризується постійним збільшенням потреби у фінансових ресурсах для реалізації соціальних видатків, що вимагає постійного зростання доходів місцевих бюджетів, яке, при цьому, не має жодного економічного підґрунтя» [3]. При цьому стабільно висока частка видатків соціального спрямування не забезпечує високого рівня соціального захисту населення та характеризується низькими показниками якості життя. У той же час зауважимо, що, напевно, міська влада таким чином розподіляючи місцевий бюджет, бере на себе ті функції, які мають забезпечуватися державними гарантіями. Водночас, як позитив, слід відзначити, що видатки на будівництво та регіональний розвиток постійно зростають як у абсолютному значенні, так і у питомій вазі.

Відтак, постає необхідність реформування видаткової політики місцевих бюджетів і проведення структурних реформ складових

соціальної сфери держави для підвищення результативності використання фінансових ресурсів місцевого бюджету. Крім того, в процесі пошуку нових джерел для фінансування розвитку м. Кривий Ріг доцільно:

— впроваджувати заходи, спрямовані на збільшення частки представників середнього класу населення в місті шляхом створення сприятливого бізнес- та інвестиційного середовища, розвитку бізнесу і податкової культури;

— розвивати економічні платформи сприяння зближенню інтересів учасників системи ресурсного забезпечення, що сформовані за моделлю взаємодії влади і бізнесу та формування економічного базису розвитку громади і спільної соціальної відповідальності влади і бізнесу за майбутнє громади;

— збільшувати кількість якісних робочих місць та скорочувати витрати на соціальні потреби, сприяти працевлаштуванню осіб з інвалідністю;

— здійснювати більш посилений контроль з боку стейкхолдерів за формуванням і виконанням бюджету;

— впровадити систему мотивації стейкхолдерів щодо участі у ресурсному забезпеченні громади;

— упорядкувати дані реєстру речових прав на нерухоме майно, оскільки на сьогодні він недосконалий, містить неповну інформацію щодо об'єктів оподаткування.

Слід об'єктивно зауважити, що зазначені пропозиції мають йти разом із прийняттям повноцінних законодавчих та підзаконних актів, які б сприяли інвестиційній діяльності в регіонах і громадах.

Висновки. Таким чином, за результатами проведеного дослідження можна зробити висновок, що питання посилення ролі бюджетів територіальних громад у проведенні регіональної економічної політики та вирішенні соціальних питань завжди є на часі і безпосередньо доходам відводиться центральне місце у забезпеченні фінансової самостійності територіальної громади. Місцеві податки та збори слугують основним джерелом наповнення місцевих бюджетів, і бюджет м. Кривий Ріг не є виключенням. Фінансову основу в частині виконання доходів бюджету м. Кривий Ріг становлять податкові надходження. Протягом 2018–2020 рр. їх питома вага у структурі доходів місцевих бюджетів постійно зростала і за 2020 р. досягла показника майже у 78 %. Проте в абсолютному виразі за 2020 р. відбулося фактичне зниження обсягів податкових надходжень на 8320,7 тис. грн. В умовах загальноекономічної нестабільності та тривалого розвитку пандемії COVID-19 місту Кривий Ріг складно було забезпечити стабільне надходження податків до бюджету, адже зниження рівня повноти зайнятості працівників на підприємствах, установах, організаціях міста, впровадження низки змін до податкового законодавства щодо підтримки платників податків у зв'язку зі здійсненням заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширення коронавірусної хвороби, призвели до непередбачуваних втрат від надходжень місцевих податків. Як наслідок, органи місцевого самоврядування повинні вирішити питання: яким чином компенсувати втрати і забезпечити ефективний розвиток міста. Крім того,

структурні перетворення в економіці, запити населення, переважання видатків соціального спрямування, збільшення цін на товари та послуги виступають додатковими драйверами для органів місцевого самоврядування в пошуку нових джерел для фінансування розвитку територіальних громад. Авторами запропоновано комплекс стратегічно важливих заходів, який допоможе збільшити обсяги надходжень до бюджету міста. Серед цих заходів: посилення плідності співпраці зі стейкхолдерами, у т. ч. і в частині створення нових робочих місць; розвиток економічних платформ сприяння зближенню інтересів учасників системи ресурсного забезпечення, що сформовані за моделлю взаємодії влади і бізнесу та формування економічного базису розвитку громади і спільної соціальної відповідальності влади і бізнесу за майбутнє громади; створення сприятливого бізнес- та інвестиційного середовища розвитку бізнесу і податкової культури.

Список літератури

1. Маглаперідзе А., Ніколаєва О. Місцеві фінанси : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури», 2019. 262 с.
2. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. №2456-VI. URL : <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення 24.04.2021 р.).
3. Раделицький Ю. О. Особливості формування податкових механізмів наповнення місцевих бюджетів України в умовах реформи місцевого самоврядування. *Ефективна економіка*. 2017. № 11. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua> (дата звернення: 24.04.2021 р.).
4. Сайт бюджету м. Кривий Ріг. URL : <https://openbudget.krmisto.gov.ua/home/2020> (дата звернення 24.04.2021 р.).
5. Раделицький Ю. О. Місцеві бюджети в умовах поглиблення фінансової децентралізації в Україні : монографія / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2018. 312 с.
6. Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г. Бюджетна система : навч. посіб. Львів : ТНЕУ, 2019. 328 с.

References

1. Mahlaperidze, A., Nikolaieva, O. (2019). *Mistsevi finansy* [Local Finance]. Kyiv, Tsentr Navchalnoi Literatury, 262 p.
2. *Byudzhetnyi Kodeks Ukrainy* [Budget Code of Ukraine] (2010), no. 562456-VI. Available at : <http://www.rada.gov.ua> (accessed date April 24, 2021 p.)
3. Radelytskyi, Yu. O. (2017). *Osoblyvosti formuvannya podatkovykh mehanizmv napovnennyi mistsevykh byudzhetiv Ukrainy v umovakh reform mistsevoho samovryaduvannya* [Features of formation of tax mechanisms of filling of local budgets of Ukraine in the conditions of reform of local government]. *Naukovyi zhurnal: Efektyvna ekonomika* [Effective economics], issue 11. Available at : <http://www.economy.nayka.com.ua> (accessed date 24.04.2021).
4. *Sait Byudzhetu Kryvyi Rih* [Site of the budget of Kryvyi Rih]. Available at : <https://openbudget.krmisto.gov.ua/home/2020> (accessed date April 24, 2021).
5. Radelitskyi, Yu. O. (2018). *Mistsevi byudzhetny v umovakh pohlyblennya finansovoi detsentralizatsii v Ukraini* [Local budgets in terms of deepening financial decentralization in Ukraine]. Lviv, Ivan Franko LNU Publ., 312 p.
6. Pikhotska, O. M., Furdychko, L. Ye., Syniutka, N. H. (2019). *Biudzhetna systema* [Budget system]. Lviv, TNEU Publ., 328 p.

Objective. *The objective of the study is to assess the effectiveness of the financial resources management of the territorial community of the Kryvyi Rih city in the context of decentralization and to identify the alternative sources of funding for the city development based on the effectiveness of the formation, the use of its budget and tax capacity.*

Methods. *In preparing the article, general and special methods of scientific research of economic processes are used, in particular, a systematic approach, comparison, grouping, detailing, generalization, methods of statistical analysis, and others.*

Results. *The possibilities of the formation of an effective budget of the territorial community on the example of the Kryvyi Rih city are investigated. It is determined that the revenues are given a central place in ensuring the financial independence of the territorial community, and the local taxes and fees are the main source of increasing the local budget. The analysis of the state of execution of budget revenues of the city of Kryvyi Rih for 2018–2020 is carried out. It is noted that despite the numerous crisis phenomena, including the COVID-19 pandemic, the city ensured the implementation of the budget by 87.7 % for the period of the 2020 year. It is emphasized that it is impossible to speak about the effectiveness of the formation of the revenue side of the city budget without an analysis of the expenditures, especially in terms of comparing social expenditures and expenditures aimed at ensuring the strategic economic development programs. The analysis of the state of the execution of the budget expenditures in Kryvyi Rih for 2018–2020 allowed the authors to make a conclusion about the social direction of the expenditure policy, which is characterized by a constant increase in the need for the financial resources for the social expenditures and requires the constant growth of the local budget revenues. However, in the context of the general economic instability and the long-term development of the COVID-19 pandemic, it is difficult for the city to compensate for losses and to ensure the effective development. The authors offered a set of the strategically important measures that will help increase revenues to the city's budget. Among these measures: strengthening the fruitfulness of cooperation with stakeholders in terms of job creation; development of economic platforms to promote the convergence of the interests of participants in the resource system, formed on the model of the interaction between the government and business and the formation of the economic basis of the community development and the joint social responsibility of the government and business for the future of the community; creating a favorable business and investment environment for business development and taxation system culture.*

Key words: *local budget, budget revenues, own revenues of local budgets, official transfers, tax revenues, non-tax revenues.*

Надійшла до редакції 04.05.2021